

Élelmet üzemanyag helyett!

Alulírott civil szervezetek szorgalmazzuk, hogy a kormány ill. európai parlamenti képviselőink egyaránt szavazzák meg az agroüzemanyag célkitűzések drasztikus csökkentését és sürgetjük az agroüzemanyagok előállítására és felhasználására adott támogatások és adókedvezmények felszámolását.

Az elmúlt évek során számos nemzetközi tanulmány mutatott rá arra, hogy az agroüzemanyagok egyre bővülő felhasználása jelentős szerepet játszik az élelmiszer árak növekedésében, veszélyezteti a természetes ökoszisztémákat, fokozza az üvegházhatású gázok légkörbe kijutását, továbbá hatalmas mértékű földzsákmánylásokhoz (land grab) vezet veszélyeztetve a helyi közösségeket világszerte. Mindezek hatására mára az Európai Bizottság is felismerte, hogy jelentősen csökkenteni kellene a korábbi bioüzemanyag célkitűzéseket. Most a tagállamokon és az Európai Parlamenten van a sor, hogy támogassák a Bizottság ezirányú javaslatait.

Évekkel ezelőtt még sokan úgy tekintettek a "bioüzemanyagokra", hogy talán majd azok nyújtanak megoldást az éghajlatváltozásra, valamint az energiagondjainkra. Mára azonban bebizonyosodott, hogy az agroüzemanyagok nem hogy mérsékelnék az éghajlatváltozást, de az üvegházgáz mérlegüket tekintve nagyobb mértékben károsítják bolygónkat, mint a fosszilis üzemanyagok. Az EU jelenlegi bioüzemanyag célkitűzéseinek végrehajtása a közvetett földhasználat-változás hatásait is figyelembe véve azt eredményezné, hogy az üvegházgáz-kibocsátás évi 27-56 millió tonnával növekedne, ami egyenértékű azzal, mintha 2020-ig további 12-26 millió autót hoznánk forgalomba Európában.

Ezen felül az elmúlt években világossá vált, hogy az agroüzemanyagok iránti megnövekedett igény jelentős szerepet játszott az élelmiszer árak növekedéséhez, emiatt száz millióval nő az éhezők és az elszegényedők száma. Erre számos alkalommal figyelmeztetett az ENSZ jelentésteveje, de a Világbank, az OECD és a Kereskedelmi Világszervezet is arra a következtetésre jutott, hogy a agroüzemanyagok felhasználása miatt sokkal magasabbak az élelmiszer árak, és ez a hatás annyira veszélyes, hogy a kormányoknak el kellene törölniük az agroüzemanyag célkitűzéseket ill. a bekeverési kötelezettségeket.

Egy nemrég megjelent tanulmány szerint a pénzhiánnyal küszködő EU-tagállamok 2011-ben mintegy 10 milliárd eurót (a Ciprusnak nyújtandó mentőcsomaggal megegyező összeget) költöttek az agroüzemanyag-ipar támogatására. A jelenleg hatályos irányelvekből következő bioüzemanyag célkitűzések megvalósítására további 28,8–33,1 milliárd euró közpénzt ellene 2014–2020 között erre a célra fordítani, miközben szemmel látható, hogy az agroüzemanyagok felhasználása jelentős környezeti és társadalmi károkat okoz.

Ezért mindenképpen üdvözlendő, hogy az Európai Bizottság felülvizsgálta a korábbi bioüzemanyag célkitűzéseket, és azt javasolta, hogy az élelmiszernövény-alapú bioüzemanyagoknak a megújuló energiaforrások 10%-os részarányára vonatkozó – a megújuló energiaforrásokról szóló irányelvben meghatározott – cél megvalósítása érdekében történő felhasználását 5%-ra korlátozzák. Elkésérítő ugyanakkor, hogy a tagállamok vonakodnak támogatni a Bizottság javaslatát. A következő hetekben az Európai Parlament és a tagállamokat tömörítő Európai Tanács is tárgyalni fogják az ügyet, ezért alulírott civil szervezetek arra szólítjuk fel a kormányt és európai parlamenti képviselőinket, hogy

1. Tegyük az "élelmiszernövény-alapú bioüzemanyagokra" vonatkozó 5%-os korlátot tényleges és erős korláttá, amely minden "föld-alapú bioüzemanyag" felhasználására vonatkozik; hozzanak létre egy olyan menetrendet, amely a lehető legrövidebb időn belül (legkésőbb 2020-ra) a nullára csökkenti az agroüzemanyagok részarányát. A korlátozást alkalmazni kell az Üzemanyagminőség Irányelvben (Fuel Quality Directive) szereplő bioüzemanyag célkitűzésekbe is, és a föld alapú bioüzemanyagok támogatására is.

2. Új szabályozásra van szükség, amely figyelembe veszi a bioüzemanyagok teljes karbon-lábnyomát, beszámítva a közvetett földhasználat-változásból származó tényezőket is. Ennek következtében nem csak jelentést kell tenni, de teljes mértékben be kell számítani a bioüzemanyagok teljes életút elemzése során a közvetett üvegházgáz kibocsátásokat is. Ez biztosíthatná, hogy azokat az agroüzemanyagokat, amelyek a fosszilis üzemanyagoknál nagyobb mértékű üvegházgáz kibocsátást eredményeznek (jellemzően a fejlődő országokban termelt. pálmaolaj, szója) ne lehessen eladni az európai piacon.
3. Kezdeményezzenek olyan strukturális változtatásokat, amelyek csökkentik a szállítási és mobilitási igényt. Ezenfelül szükséges a szállítás és közlekedés áthelyezése közútról vasútra és közösségi közlekedésre, a üzemanyag-hatékonyság növelése, a kerékpáros közlekedés népszerűsítése és fejlesztése, a közösségi közlekedés fejlesztése és népszerűsítése, valamint a közlekedési rendszer megújuló energiákra alapuló elektromos járművekre áttérésének (*elektrifikáció*) felgyorsítása.

*Magyar Természetvédők Szövetsége
Levegő Munkacsoport
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány*